

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Decretalis, Fidei Catholicae. ex Clementinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

spiritum sanctum a filio etiam procedere.

FIDELI ac deuota.] Celebris est decretalis contra errorem potissimum Græcorum qui negant Spiritum sanctum a filio quoque procedere. Tria autem sunt hic fidei dogmata, seu catholice conclusiones. Vna est, Spiritum sanctum pariter procedere à Patre & Filio.

Altera est à Patre & Filio procedere tanquam ab vno principio.

Tertiana est, hanc processionem vnica spiratione, non duabus fieri.

Edictum est hoc decretum in generali Concilio Lugdunensi, sub Greg. x. celebrato anno Domini 1274.

Quantum ad primam assertionem attinet, olim à Nestorianis introductam fuit, Spiritum sanctum non procedere à Filio; quem errorem Theodoricus Nestorianus & plures eius sectatores (inter quos etiam dicitur fuisse Damascenus, vt scribit beatus Thomas par. 1. q. 36. ar. 2. ad 3. argumentum.) tuebantur. Hunc errorem ferre vniuersi Græci postea imbibentes adhuc tenaciter defendunt. fuit autem damnatus iam olim in concilio Ephesino, sub Celestino Papa primo circa annos Domini 428. in quo ita scriptum est: Quamuis enim in sua sit substantia Spiritus eius, & intelligatur in persona proprietatis, iuxta id quod Spiritus est, & non Filius: attamen alienus ab illo non est. nam Spiritus appellatus est veritas, & veritas Christus est: vnde & ab eo similiter, sicut ex Deo patre procedit. hec ibi. quem etiam articulum multis post seculis adstruxit contra Græcos synodus octaua, vt alibi dictum est: & tenent communiter omnes Patres tam Græci quàm Latini, vt mox dicturi sumus.

Quæ ad secundam catholicam conclusionem attinet videlicet, Patrem & Filium vnum esse principium à quo Spiritus sanctus procedat, idem illi vno ore fatentur, qui cum catholicis fatentur à Filio etiam procedere: quod in primis demonstrat sanctus Augustinus lib. 7. de trinit. & efficaciter sanctus Thomas par. 2. q. 36. ar. 4. Atque eodem modo ostendunt tertiam conclusionem.

Et de materia huius decretalis agunt copiose Magister, & Theologi lib. 1. sent. dist. 11. & seq. sanctus Tho. par. 1. q. 36. & lib. 4. contra Gentiles. ca. 24. & 25. & alij mox referendi.

Hoc habet orthodoxorum Patrum atque Doctorum latinorum, pariter & Græcorum incommutabilis & vera sententia.] De Latinis manifestum est, ait enim communiter fatetur ubique Hieronymus, Ambrosius, Gregorius, & sanctus Augustinus ex professo hoc docet multis locis, lib. 15. de trinit. c. 17. & 26. & lib. 5. de trinit. c. 14. & lib. 13. de ciuitate Dei ca. 24. & copiosissime lib. 3. contra Maximinum c. 14. & in Euangelium Ioan. tractatu 99.

De Græcis vero nulla est dubitatio: nam apertissime id ubique tradiderunt Chrysostomus, Cyrillus, Athanasius, Dydimus, & alij, quo magis miseris Græcorum nostri temporis pertinaciam, qui non modo Latinis, quos spernunt, non cōcedunt; sed nec suis in hoc voluit obtemperare. Et contra hunc errorem

A scribit etiam Alfonso Castus lib. 5. aduersus hæreses, verbo, Deus, hæresis 12.

DE SVMMATRINITATE ET fide catholica ex Clementinis.

CLEMENS V. IN CONCILIO Viennensi.

circa annum Dni. 1311.

Fatur concilium, vnicum Dei filium in essentia Dei eternaliter subsistentem, verum corpus humanum assumpsisse de Virgine, & in eo passum, & iam mortuum lancea perforatum; approbans in hoc ordinem, quæ tradidit Euangelista Ioannes. hoc dicit.

C A P. I.

DE DEI catholice fundamentis, præter quod (teste Apostolo) nemo potest aliud oponere, firmiter in hærentes: aperte cum sancta matre Ecclesia confitemur, vnicum Dei filium in his omnibus, in quibus Deus pater existit vnà cum patre eternaliter subsistentem, patres nostræ naturæ simul unitas (ex quibus ipse in se verus Deus existens, fieret verus homo) humanum videlicet corpus passibile, & animam intellectiuam seu rationalem ipsum corpus vere, per se & essentialiter informantem, assumpsisse ex tēpore, in virginili thalamo ad vnitatem suæ hypostasis & personæ. Et quod in hac assumpta natura, ipsum Dei verbum pro omnium operanda salute, non solum affigi cruci, & in ea mori voluit, sed etiam emissio iam b spiritu, perforati lancea sustinuit latus suū, vt exinde profluentibus vndis aquæ & sanguinis, formaretur vnica & immaculata ac virgo sancta mater Ecclesia, cōiūx Christi. Sicut de latere primi hominis soporati tuæ, sibi in coniugium est formata: vt sic certæ figure

1. Cor. 3.

Gen. 2.

primi & veteris Adæ (qui secundum Apostolum est forma futuri) in nostro nouissimo Adā, idest Christo, veritas responderet. Hæc est inquam veritas illius pregandis Aquille uallata testimonio, quam propheta vidit Ezechiel animalibus ceteris Euangelis transuolantem, beati Ioannis videlicet Apostoli & Euangelistæ, qui sacramenti huius rem gestam narrans & ordinem in Euangelio suo, dixit: Ad Iesum autem cum venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militū lancea latus eius aperuit, & continuo exiuit sanguis & aqua: & qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium eius: & ille scit, quia vera dicit, vt & vos credatis. Nos ꝑ igitur ad tam præclarum testimonium, ac sanctorum Patrum & doctorum com-

Rom. 3.

Ezech. i.

Ioan. 19.

munem sententiam Apostolica considerationis (ad quam duntaxat hæc declarare pertinet) acie conuertentes, sacro approbante concilio, declaramus, prædictum Apostolum, & Euangelistam Ioannem, rectum in premisis factæ rei ordinem tenuisse: narrando quod Christo iam mortuo, vnus militum lancea latus eius aperuit.

† Vide Melchiorum Canum li. 7. de locis theologis c. 3. uer. Ad hæc cum de intelligentia.

E A 4 Reprobatur

Reprobata & heretica indicat doctrinam que h[ab]et substantia[m] a[n]i[m]e rationalis, seu intellectiva[m] vere & per se humani corporis non sit forma. Joa. And.

Porro doctrinam omnem, seu positionem temere asserentem, aut verentem in dubium, quod substantia[m] a[n]i[m]e rationalis, seu intellectiva[m] vere ac per se humani corporis non sit forma, velut erroneam, ac veritati catholicae inimicam fidei, praedicto sacro approbante concilio, reprobamus; Desinientes, ut cunctis nota sit fidei sinceram veritatem, ac pracludatur vniuersis erroribus aditus ne subintrent, quod quisquis deinceps asserere, defendere, seu tenere pertinaciter praesumpserit, quod anima rationalis seu intellectiva non sit forma corporis humani, per se & essentialiter, tamquam hereticus sit censendus.

Asserens confitendum vnu[m] baptisma, sicut vnu[m] Deum & vnam fidem, approbat opinionem, quae habet per illud conferri etiam paruulis, quo ad habitum informantem gratiam & virtutes. Joa. And.

Ad hoc a baptisma vnicum, baptizatos omnes in Christo regenerans, est (sicut vnus Deus ac fides vnica) ab omnibus fideliter confitendum. Quod celebratum in aqua, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, credimus esse tam adultis, quam paruulis communiter perfectum remedium ad salutem. Verum, quia quantum ad effectum baptismi in paruulis reperiuntur doctores quidam theologi opiniones contrarias habuisse, Quibusdam ex ipsis dicentibus, per virtutem baptismi paruulis, quidem culpam remitti, sed gratiam non conferri. Alijs e contra asserentibus quoddam & culpa eiusdem in baptismo remittitur, & virtutes, ac informantem gratiam infunduntur quo ad habitum, etiam non pro illo tempore, quo ad usum. Nos autem attendentes, generalem efficaciam mortis Christi, quae per baptismum applicatur pariter omnibus baptizatis, opinionem secundam, quae dicit tam paruulis, quam adultis conferri in baptismo informantem gratiam & virtutes, tamquam probabiliorem, & dictis Sanctorum, ac Doctorum modernorum theologiae magis consonam, & concordem, sacro approbante concilio, diximus eligendam.

COMMENT. III.

FIDEI catholicae. In hac Clementina multa catholicae veritates diffiniuntur ad humanitatem Domini nostri Iesu Christi in primis pertinentes, quibus absurdi quidam & nefandi antiquorum & recentiorum hereticorum errores catholicis dogmatibus contrarij damnantur & conuincuntur.

Hic enim diffinitur, Christum filium Dei Patri aeterno coaeternum contra Arium. Item eum vera de vtero virginali assumpsisse naturam humanam; contra Cerdonem, & Apellem, & Manichaeos, & alia hereticorum portenta, qui eandem blasphemiam, professi sunt. Item Christum Dominum vere habuisse humanum corpus passibile, & animam intellectiuam ipsum corpus vere, per se & essentialiter informantem, contra Apollinarem, & eius sectato-

A res. Item in Christo duas esse naturas, diuinam videlicet & humanam, vnam tamen solum personam, nempe diuinam, aduersus Nestorium. Item ipsummet Christum filium Dei Dominum nostrum cruci affixum, & in ea mortuum, non autem putatiue, aduersus Basilidem, & alios. Haec inquam, & alia catholica dogmata hac clementina constituitur, quae ad institutum auctoris in hac prima parte aptissime ac commodantur. Singula declarare longum est, & a nostra breuitate institutoque; alienum, summam tamen haec & sequentia admonuisse sit satis. Interim de erroribus, qui catholicis his dogmatibus opponuntur, vide Emericum infra part. 2. q. 7. & Turcrematam in summa de Ecclesia. lib. 4. par. 2. c. 36. & Alfonso Castrum lib. 4. aduersus haereses, ver. Christus. haeresi. 1. & multis sequentibus.

B Sed etiam emissio iam spiritu perforari, lancea sustinuit latus suum. Guido Carmelita in summa de haeresibus, titulo de erroribus Peetri Joannis, & sequacium eius, cap. 3. ait, hunc Petrum Joannem sensisse Christum, fuisse lanceatum vnum & non mortuum. Idem scribit Emericus infra part. 2. q. 9. n. 2. per. prima haeresis est, quod quando vnus militum vbi recitat plures alios huius hominis errores, & Alfonso Castrum lib. 4. aduersus haereses verbo Christus. haeresi 10. Hic error manifestissime conuincitur ex Euangelio Joannis c. 19. & ex hac clementina, quae locum Euangelistae qualiter intelligi debeat; diuinitus declarat.

C Porro doctrinam omnem. Hanc ipsam catholicam assertionem, quod scilicet anima rationalis, vere, per se, & essentialiter sit humani corporis forma, diffiniuit Leo Decimus in concilio Lateranensi, sessione 8. decreto quodam incipiente: Apostolici regiminis. vbi etiam declaratum extat, animam rationalem seu intellectiuam immortalem esse. eius concilij verba praecitato loco ita habent: Hoc sacro approbante concilio damnamus, & reprobamus omnes asserentes animam intellectiuam mortalem esse, aut vnicam in cunctis hominibus, & haec in dubium verentes, cum illa non solum vere, per se, & essentialiter humani corporis forma existat, sicut in canone salicis recordationis Clementis Papae quinti praedecessoris nostri in generali Viennensi concilio edito continetur, verum & immortalis & pro corporum, quibus infunditur, multitudine singulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda sit. haec tenus ibi.

D Ad hoc, baptisma vnicum. hoc accipiendum est de baptismo aquae, qui solus proprie est baptismus, quia solus ipse est sacramentum, vt concludit sanctus Thomas 3. par. quaest. 66. artic. 11. ad 2. arg. & Dominicus Sotus lib. 4. sent. dist. 3. quaest. vnica, art. 11. quod vero loquatur concilium de baptismo aquae, satis indicant illa verba quae mox sequuntur videlicet: quod celebratum in aqua, &c. Et hoc ideo notatur, quia baptismus sanguinis, quod est martyrium, & baptismus flammis, scilicet spiritus sancti non sunt proprie baptizata, vt praecitati docent.

E Verum, quia quantum ad effectum. Et eandem hanc difficultatem Innocentius III. in c. Maio res,

Hab 17. G & 24

7 Vid lium tinon 6. de tio. c. felle hac refim intel beant

ressextra de baptismo & eius effectu, tamquam rem inter theologos dubiam reliquit. Concilium Viennense hoc loco partem affirmatiuam tamquam probabiliorem sequitur, videlicet, tam paruulis quam adultis in baptismo conferri informantem gratiam & virtutes, quod sanctus Thomas docuerat par. 2. quæst. 69. artic. 4. 5. & 6. quem sequitur & explicat Dominicus Sotus lib. 4. sentent. dist. 6. q. 1. art. 3. & 4.

Cæterum in Concilio Tridentino sessione 6. titulo De iustificatione, Canone 11. de hoc ita scriptum est: Si quis dixerit homines iustificari vel sola imputatione iustitiæ Christi, vel sola peccatorum remissione, exclusa gratia, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum sanctum diffundatur atque illis in hæreat, aut etiam gratiam, qua iustificamur, esse tantum fauorem Dei, anathema sit. hætenus concilium. Sed de his vide copiose sanctum Thomam & Sotum præcitatis locis, eundem Sotum lib. 2. de natura & gratia, cap. 17. & 18. & Bartholomæum Medinam, apud sanctum Thomam. 1. 2. q. 5. 1. ar. 4.

EXPOSITIO S. THOMÆ
Super duas primas Decretales.

P R O O E M I V M.

SALVATOR noster discipulos ad prædicandum mittens, tria eis iunxit. Primo quidem, ut docerent fidem. Secundo, ut credentes imbuerent sacramentis. Tertio, ut credentes sacramentis imbutos ad obseruandum diuina mandata inducerent. Dicitur enim Matth. vlt. Euntes docete omnes gentes quantum ad primum; baptizantes eos in nomine patris, & filij, & spiritus sancti, quantum ad secundum; docentes eos seruari omnia, quæcumque mandauimus vobis, quantum ad tertium.

Inter quæ tria decenter fidei doctrina præmittitur. Est enim fides omnium bonorum spiritualium fundamentum: secundum illud Apostoli Heb. 11. Est autem fides substantia, id est fundamentum sperandarum rerum. Est enim fides per quam anima viuificatur per gratiam: secundum illud Apostoli Gal. 2. Quod autem nunc viuo in carne: in fide viuo filij Dei. Et Abachuc 2. Iustus ex fide sua viuuit. Ipsa est per quam anima à peccatis purgatur, Act. 17. Fide purificans corda eorum. Ipsa est per quam anima iustitia ornatur, Rom. 3. Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi. Ipsa est per quam anima Deo desponsatur, Osee 2. Sponsabo te mihi in fide. Ipsa est per quam homines in Dei filios adoptantur. Joan. 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri his qui credunt in nomine eius. Ipsa est per quam acceditur ad Deum, Hebr. 11. Accedentem ad Deum oportet credere. Ipsa denique est, per quam homines æternæ vitæ brauium consequuntur: secundum illud Joa. 6. Hæc est voluntas patris mei, qui misit me, ut omnis qui videt filium, & credit in eum, habeat vitam æternam.

Conuenienter ergo Christi Vicarius propositurus mandata, quibus Ecclesia per Apostolorum prædicationem fundata pacifice gubernatur, titulum De fide præmittit.

Sed considerandum est, quod cum multi sint articuli fidei, quorum quidam videntur pertinere ad diuinitatem: quidam vero ad humanam naturam quæ filius Dei in unitatem personæ assumpsit; alij vero ad diuinitatis effectum: fundamentum tamen totius fidei est ipsa prima veritas diuinitatis: cum omnia alia ea ratione contineantur sub fide, in quantum ad Deum aliquammodo reducuntur. Vnde Dominus discipulis dicit Joan. 14. Creditis in Deum, & in me credite. Per quod datur intelligi, quod in Christum creditur in quantum est Deus: quasi fide principaliter de Deo existente.

Inter ea vero, quæ de Deo fide tenemus, hoc est singulare fidei Christianæ, ut Trinitatem personarum in unitate diuinæ essentia fateamur. Sub hac enim professione Christo per baptismum sumus consignati, ut patet per id quod supra inductum est. Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Alia vero, quæ de Deo asserimus, nobis & alijs cõmunia esse inueniuntur. Pura quod Deus est vnus omnipotens: & si quæ alia de Deo fide tenentur, quæ etiam Iudæi, & Saraceni non disitentur. Vnde ad insinuandum proprium & singulare dogma fidei Christianæ, non prætitulauit fidei tractatum, de Deo, sed, De Trinitate.

Addit autem, Summa, quia diuina Trinitas artem quandam tenet inter plurimas Trinitates ab ea deriuatas.

Deriuatur enim ab illa Trinitate diuina quedam Trinitas in anima nostra: secundum quam ad imaginem Dei semus secundum memoriam, intelligentiam, & voluntatem.

Deriuatur & ab ipsa aliæ Trinitates in singulis creaturis: prout modum quandam, & speciem, & ordinem habent secundum quæ in eis diuinæ Trinitatis quasi quoddam vestigium inuenitur. Vt August. dicit in libro de Trinitate. ad discretionem igitur harum omnium trinitatum, quæ a diuina descendunt, dicitur, De summa Trinitate. Sed de hac Trinitate diuina diuersi hæretici diuersa errantes dixerunt.

Quorum Sabellius abstulit personarum distinctionem, dicens Patris, & Filij, & Spiritus sancti esse vnã essentiam, & vnã personam: sed eos solum differre nominibus.

Arius vero posuit triũ personarum esse diuersas substantias, si u dignitate & duratione differentes. Quæ omnia & consimilia fides condemnat catholica.

Quia igitur de summa Trinitate & alijs ad fidem pertinentibus, hic tradere intendit quod fides catholica tenet: ideo additur, Et fide Catholica.

Dicitur autem fides Ecclesie catholica, id est vniuersalis: ut Boetius dicit in libro de Trinitate; tum propter vniuersalium præcepta regularum; tum propterea, quia eius cultus per omnes pene mundi terminos emanauit: hæreticorum vero errores sub certis terrarum angulis includuntur.

† S. Thomas 2. 2. q. 1. ar. 1. & lib. 3. sent. dist. 24. art. 1. q. 1.

† De hoc late Magister & doctores lib. 1. sentent. dist. 3.

Lib. 6. & 10.

Habetur to. 17. Opus. 23. & 24.

† Vide concilium Tridentinum sessio. 6. de iustificatione. c. 8. vnde intelliges quomodo hæc de fide testimonia intelligi debeant.